Palendrių šv. Benedikto vienuolynas

2015 m. birž. 18 d.

Romos Mišių istorija (23)

EUCHARISTIJA XIX AMŽIUJE.

XIX amžiuje Eucharistijos ir bendrai liturgijos erdvėje ėmė reikštis sudėtingo kultūrinio ir dvasinio proceso, vėliau pavadinto „liturginis judėjimas“, užuomazgos. Didžiulis šio judėjimo įnašas į liturgijos sampratą atvedė prie Vatikano II susirinkimo konstitucijos apie liturgiją „*Sacrosanctum Concilium*“. Norint suprasti šio judėjimo dvasią, pravartu pažvelgti į dvi jo iškilimo priežastis: 1) Nepakankama Tridento susirinkimo liturginė reforma; 2) susikūrė nelanksti, griežtai vienoda liturgija, atitolusi nuo tikinčiųjų poreikių.

Nepakankama Tridento susirinkimo liturginė reforma

Tridento susirinkimas, atsižvelgdamas į anuometinį Bažnyčios gyvenimo chaosą, ėmėsi pertvarkyti ir liturgiją pagal kritinį – istorinį metodą. Jis siekė sugrįžti į pirmojo krikščionijos tūkstantmečio tradiciją, pašalinant vėlesnius priedus, atstatant temporalo pirmumą, sumažinant šventųjų minėjimų šventes, votyvines mišias, protingai sutrumpinant *Ordo Missae* (Mišių tvarką) ir įvedant privalomas visiems mišiolo rubrikas. Popiežius Pijus V siekė sukurti ne naujas knygas, bet grąžinti Bažnyčios maldą *ad pristinam orandi regulam*, (į senąją tvarką) atgaivinti mišiolą *ad pristinam sanctorum Patrum normam* (pagal senąją šventųjų Tėvų nuostatą). Grįžimas į tradiciją pasireiškė mintimi neliesti to, kas tradiciška. Ši popiežiaus mintis turėjo nustatyti gaires visai Bažnyčiai ir visiems laikams. Naujai Kongregacijai *Pro sanctis ritibus* popiežius pavedė kruopščiai peržiūrėti liturgines knygas, tikrinant jas su šaltiniais, nes vėlesnės epochos nuo jų nutolo[1]. Reikėjo sugrįžti į pirminę maldos formą, kurią sukūrė popiežiai Gelazijus ir Grigalius I ir reformavo popiežius Grigalius VII[2].

[1] Plg. NEUNHEUSER, B, *Histoire de la liturgie*, in Dictionnaire encyclopedique de la liturgie, t. I. p. 545.

[2] Klasikinė Romos liturgija formavosi IV – VIII amžiais. Prasidėjusi jau nuo Milano edikto 313 m., grynai romėniškas formas ji įgavo tada, kai vietinė Romos bažnyčia kulto apeigose perėjo iš graikų į lotynų kalbą, t. y, valdant popiežiui Damazui (366–384 m.) Buvo suformuotos pirmosios liturginės knygos: *Sakramentarai* (celebranto maldos),

Vis dėlto, šis planas iki galo pasiektas nebuvo. Kongregacijos vadovai pašalino daug nereikalingų dalykų, bet Mišių tvarka buvo atstatyta pagal XIII a. Romos kurijos mišiolą[3]. Iš esmės nebuvo peržengta Grigaliaus VII epocha, ir senasis Romos Mišių ritas atstatytas nebuvo. Pasitenkinta mišriu ritu, sudarytu iš viduramžiškųjų Romos, Frankų ir Germanų elementų. Buvo panaikinta kai kurios votyvinės ir prietaringos mišios, supaprastintas kalendorius, išimtos kai kurios sekvencijos ir kompozicijos, bet pati visuotinės Bažnyčios liturgija buvo paremta Romos Kurijos variantu. Tai buvo vienas iš liturgijos variantų, ko gero pats geriausias, bet ne tas, kurio buvo siekta.

Griežtai vienoda liturgija

Nors liturginių knygų tvarka ir nebuvo atstatyta pagal senąją maldos taisyklę, tačiau potridentinei liturgijos reformai priskirtini dideli nuopelnai. Ji išlaisvino Bažnyčią iš XVI a. sumaišties ir suteikė jai tvirtus pamatus. Savo esme, ji vis tik atspindėjo senąją Romos liturgiją ir tapo dvasinio gyvenimo šaltiniu. Tačiau iškilo ir nemažas ir ko gero neišvengiamas jos ribotumas. Prieš šiurkščius reformatorių puolimus, Katalikų Bažnyčia nesugebėjo pozityviai atsiliepti į kai kuriuos teisėtus protestantų reikalavimus. Siekdama išsaugoti kontrolę ir vienybę, Bažnyčia sukūrė iškilmingą, bet sykiu ir geležinę, juridinę, griežtai vienodą liturgiją, nutolusią nuo paprastų žmonių religinio jausmo ir lūkesčių[4].

Buvo siekiama išlaikyti religinę ir kultinę laikysena savo visumoje. Tačiau liturgijos prigimties ir turinio, jos bendruomeninio tikslo ir dvasinio visuotinumo atžvilgiu tikintieji laikėsi iškilmingai ir pagarbiai atsitraukę. Liturgijoje jie dalyvavo taip, tarsi vyktų oficialus ir biurokratinis veiksmas, kuriame slypi galia ir reikšmė, bet jį galima išgirsti ir matyti tik iš tolo[5]. Tikintieji buvo paversti

Lekcionaras (Mišių skaitiniai), *antifonaras* (giesmių tekstai ir melodijos) ir romėniškas *ordinariumas* (celebravimo tvarka). Mišių celebravimas buvo bendras vyskupo ir tautos veiksmas. Vyskupas nekalbėjo asmeninių tylių maldų prie altoriaus, atnašų metu, prieš ir po komuniją – visa tai pridėta Viduramžiais. Egzistavo tik trumpas šventojo likučio pagarbinimas Mišių pradžioje. Asmeninis tikinčiųjų pamaldumas reiškėsi paprastoje ir didingoje bendros sakramentinės eigos šventime. Komunija priimama visada dviem pavidalais. Ši pirmoji Romos liturgija gali būti apibrėžta taip: tikslus, santūrus, glaustas, mažai sentimentalus paprastumas. Aiškus eigos sutvarkymas. Dvasinis, aukštos literatūrinės vertės, sakralus ir sykiu žmogiškas didingumas. Tikintieji įsitraukdavo į Eucharistijos šventimą ypač dviejų procesijų metu: atnešant aukas per atnašų procesiją ir artinantis prie šventojo stalo priimti komuniją dviem pavidalais. Tuo metu dar buvo santūriai kalbama apie šventojo maisto (Kristaus Kūno ir Kraują) adoravimą. (Plg. NEUNHEUSER, B, *Histoire de la liturgie*, in Dictionnaire encyclopedique de la liturgie, t. I. p. 538–541).

3 Nuo VIII a. klasikinė Romos liturgija ėmė plėstis į šiaurę. Šio proceso metu ji siekė adaptuotis naujose sąlygose, sykiu prisiimdama naujų elementų. Vėliau ji sugrįžo į Romą praturtinta ir sykiu modifikuota. Nauji elementai kilo iš senųjų galikaniškųjų liturgijos formų (*Missale Gothicum, Missale Francorum, Missale Gallicanum*), teikusių nemažai reikšmės sentimentaliai, šiltai, jaudinančiai kalbai ir motyvams. Įvyko susiliejimas tarp Romos liturgijos ir vietinių liturgijos elementų – visa tai pagimdė „ Gelaziškuosius VIII a. sakramentarus“.

4 Plg. NEUNHEUSER, B, *Histoire de la liturgie*, t. I. p. 545.

5 Plg. MAYER, A, L, *Die liturgie in der europäischen Geistesgeschichte*, Darmstadt, 1971, p. 306, cituoja NEUNHEUSER, B, *Mouvement liturgique*, in Dictionnaire encyclopedique de la liturgie, t. II. p. 48.

stebėtojais[6], palikti savo privačiam pamaldumui, o kunigas iš savo pusės irgi skaitydavo „savo mišias“[7]. Pati liturgija suvokta kaip išorinė ir jutiminė krikščioniško kulto dalis, o griežtai laikantis normų visumos, ji buvo tapatinama su ceremonijų ir rubrikų apeigynu[8]. Karaliavo dvi vizijos – estetinė ir juridinė[9]. Kai tik ši liturgijos vizija sužadino liturginį judėjimą.

Liturginio judėjimo pirmtakai

Liturginis judėjimas prasidėjo Prancūzijoje, bet jo pirmtakų reikia ieškoti Vokietijoje katalikiškosios „Apšvietos“ erdvėje. Reikia pabrėžti skirtumą tarp įvairių „Apšvietos“ rūšių. Žodis „Apšvieta“ pirmiausia asociuojasi su universaliu antimetafiziniu ir antikrikščionišku fenomenu. Pagrindiniai šios srovės kūrėjai buvo anglai Lockas ir Hume’as, vokiečiai Leibnizas, Wolff’as, ir pradžioje Kantas.

Tačiau buvo ir katalikiškoji „apšvietos“ srovė, kuri nesiekė griovimo ir nesipriešino Bažnyčiai. Tai buvo teologai, kurie stengėsi keisti padėtį, nes giliai ir rimtai suprato savo laikmečio nelaimes. Jie skatino teologinės minties reformą, neliesdami dogmų[10]. Šiuos teologus įtakojo anuometinė ideologinė srovė, vadinama romantizmu, kuri priešinosi antikrikščioniškos „apšvietos“ logikai. Romantizmas į vokiečių sampratą atnešė Bažnyčios praeities skonį[11]. Antimetafiziškos „apšvietos“ individualizmui, romantizmas priešino socialinį idealą. Šiame laikmetyje buvo atrastas socialinis ir bendruomeninis krikščionybės pobūdis. Praeities skonis atnešė istorijos prasmę. Iškelta romantinė

---

6 JUNGMANN, J-A., *Missarum sollemnia, explication génétique de la Messe romaine,* (coll. Théologie 19), Paris, Aubier, 1951, p. 201.

7 Plg. NEUNHEUSER, B, *Mouvement liturgique*, p. 48.

8 Plg. MARSILI, S, art. *Liturgie*, in Dictionnaire encyclopedique de la liturgie, t. I. p. 630. „Rubricistų era“ – šitaip vokiečių liturgas Klauseris apibūdina trijų amžių laiką nuo Tridento susirinkimo iki Pijaus X pontifikato. Šio periodo pasekmė ta, kad „dvasinis gyvenimas atitolsta nuo šaltinių ir nuo jo liturginės raiškos“. (KLAUSER, TH, *Petite histoire de la liturgie occidentale*, Paris, Cerf, 1956. p. 86.) Per šį laiką daug vietos užima liturginis juridizmas, nesaikingai išauga šventųjų kultas, užgoždamas atperkamųjų slėpinių ciklą. Nuo XVII iki XX a. liturginis juridizmas ir kazuistika užima vis daugiau vietos kulte ir mokyme. Įkvėpimo jie semiasi tiek Ritualų Kongregacijos nutarimuose, tiek komentaruose rubrikų, kurių vis daugėjo. Nepaprastai išauga švenčių skaičius. 1914 m. kalendoriuje, 117 švenčių buvo pridėtos po Pijaus V kalendoriaus, ir beveik visos jos buvo dvigubos. Ir toliau augo švenčių skaičius, nes tarp 1920 ir 1960 buvo pridėtos dar 23 šventės. (Plg. JOUNEL, P, *Du Concile de Trente au II Concile du Vatican*, in L’Eglise en prière, Introduction à la liturgie, Paris, Cerf, p. 47).

9 Egzistavo dar ir kita netiesioginė priežastis: Bažnyčioje reiškėsi kitos srovės. Jos sakė, kad Pijaus V reforma buvo drovi. Reikėjo kruopščiau peržiūrėti liturgines knygas, teikti daugiau svarbos Kristaus slėpiniams. Deja, svarbiausi ketinimai buvo atlikti be Šventojo Sosto pritarimo, kiti dokriniškai pasmerkti; Benedikto XIV paruošta reforma neišvydo dienos šviesos. Prancūzijoje susikūrė vietinės liturgijos, kurios plito anarchiniu būdu. Paryžiaus arkivyskupo aprobuotas Mišiolas ir paryžietiškas brevijorius (1734) atsainiai žiūrėjo į tradiciją, be Romos pritarimo.

10 Plg. MAYER, A, L, *Die liturgie in der europäischen Geistesgeschichte*, Darmstadt, 1971, p. 194, cituoja NEUNHEUSER, B, *Mouvement liturgique*, in Dictionnaire encyclopedique de la liturgie, t. II. p. 46.

11 Plg. ROUSSEAU, O, Histoire du mouvement liturgique, (coll. Lex orandi 3), Paris, Cerf, 1945, p. 75.

bendruomenės pajauta, nesiekiant individo sunaikinimo. Stipriai iškilo trys romantizmo tikslai – bendruomenės dvasia, tradicijos pajauta ir išliekantis individas visumoje – vėliau pagimdys naują Bažnyčios koncepciją[12].

Šitaip germaniškoje erdvėje iškilo kelios figūros, turėjusios daug reikšmės liturginio judėjimo paruošimui. Pirmiausia minėtinas *Jonas Baptistas Hirscheris* (1788 – 1865), Tubingeno universiteto vienas iš įkūrėjų, dėstęs jame pastoracinę teologiją. Jis siūlė sugrįžti prie šaltinių liturgijos, moralės, katechezės ir pamokslavimo srityse. Anot jo, pakartotinis tautos krikščioninimas turintis vykti per liturgiją, su sąlyga, kad tautai bus leista tikrai dalyvauti Mišiose, kuriose dabar ji atlieka tik stebėtojos vaidmenį. Mišios, jo manymu, turi tapti bendru veiksmu, kuriame tikintieji būtų artimai susiję su kunigu. Hircheris pasipriešino giesmėms ir rožinio kalbėjimui Mišių metu. Visi dalyvaujantys turi giedoti *Kyrie*. Jis atstūmė privačių mišių praktiką ir siūlė, kad tikintieji priimtų komuniją dviem pavidalais. Šiais aspektais Hircheris tikrai tapo liturginio judėjimo pirmtaku.

Tačiau jo troškimai jį nuvedė per toli. Jis reikalavo ne tik Mišių aukojimo vokiečių kalba, bet ir teigė, jog reikia panaikinti kunigų celibatą. Kritikavo popiežiaus galią, šventųjų ir Marijos kultą, įvairias liaudies maldingumo formas, piligrimystes. Vėliau jis savo poziciją sušvelnino[13].

Po Hircherio iškilo kunigas *Johannas Michaelis Saileris* (1751–1832), pagrindinis katalikiško atsinaujinimo Vokietijoje atstovas, pabaigoje savo gyvenimo paskirtas Ratisbonos vyskupu. Būdamas universiteto profesorius, jis skiepijo tradicijos ir Bažnyčios meilę, iškeldamas į dienos šviesą Bažnyčios tėvų raštus. Jam liturgija buvo labai svarbus krikščionybės bendruomeninės dvasios faktorius. Jo manymu, kunigas turi išmokyti tikinčiuosius sąmoningai dalyvauti Mišiose, t. y. aukoti save su Kristumi ir susivienyti su aukščiausia meile. Kunigas turi paaiškinti tautai lotyniškas mišias, paaiškinti tai, ką lotyniškos gaidos slepia jos ausims. Mokykloje mokiniams jis gali mišias aiškinti vokiškai, o Mišiose duoti šį tekstą į rankas. Jis taip pat gali pakviesti tikinčiuosius skaityti mišių metu, idant šie nuolat dėmesingai sektų kunigo gestus ir žodžius. Tikinčiųjų ir kunigo pamaldumą turi vienyti dvasinės giesmės. Saileris itin pabrėžė pamokslo svarbą, pamokslo, kuris pirmiausia turi remtis Šventuoju Raštu turėjo ir vesti tikinčiuosius į krikščionybės esmę[14].

---

[12] Plg. ten pat, p. 76 – 77.

[13] Plg. COMBY, J, *L'Eucharistie au XIX siècle, les préludes du mouvement liturgique*, in Eucharistia, encyclopédie de l'Eucharistie, Paris, Cerf. 2004, p. 270–271.

[14] Plg. ten pat, p. 270.

Tačiau didžiausią įtaką Vokietijos katalikiškai erdvei padarė pasaulietis *Johannas Adamas Mölheris* (1796–1838), pats garsiausias to laiko Tubingeno universiteto atstovas. Mohleris negvildeno tiesiogiai liturgijos temų, bet savo raštais lemtingai prisidėjo atnaujindamas katalikiškąją ekleziologijos sampratą, o ši, savo ruožtu, padėjo atsinaujinti liturgijai. Jis itin pabrėžė tikėjimo ryšį su Tradicija: „Norint suprasti, – teigia jis, – Bažnyčios tikėjimą, reikia tęsti Bažnyčios Tėvų tikėjimą ir dalyvauti Kristaus malonėje per Bažnyčią“. Jis padėjo tikintiesiems, teologams ir ganytojams atrasti ryšį su Tradicija ir Bažnyčios Tėvais – liturginės dvasios ir maldos šaltiniais[15].

Liturginio judėjimo pradžia: Prosperas Paskalis Guéranger'as

Liturginio judėjimo pradininku laikomas prancūzas benediktinas Prosperas Paskalis Gueranger'as (1805–1875). Savo veiksmais ir raštais jis siekė dviejų dalykų: 1) Atstatyti Romos liturgijos apeigas Prancūzijoje, išstumiant vietines gališkas liturgijos formas ir 2) pastatyti liturginę maldą į krikščioniško gyvenimo centrą.

1840 m. jis parašė pirmąjį veikalo „Liturginės institucijos“ tomą (kiti du išleisti 1841 ir 1851 m.), kuriame apibrėžė liturgiją istoriškai. Kaip tik šiuo veikalu jis siekė pasipriešinti neogalikaniškoms liturgijoms ir sugrąžinti Romos liturgiją į Prancūzijos diocezijų praktiką[16]. Šiuose raštuose aiškiai apibrėžtos liturginio atsinaujinimo gairės: „Kai ši knyga, – rašė Geranger'as, – laukianti dėmesio iš tų, kuriems pavesta rūpintis vietinėmis bažnyčiomis, pasitarnaus sustabdyti piktnaudžiavimus ir paruoš grįžimą prie visų laikų principų liturgijos srityje – ar tada mūsų nusikaltimas bus toks didelis?“[17]. Jis stipriai pasipriešino jansenizmui, galikanizmui ir natūralizmui[18]. Po daugybės polemikų, kontroversijų ir net kovų, jis džiaugėsi matydamas Prancūzijos diocezijas grįžtant prie Romos liturgijos, kurios turtą, didybę ir grožį jis parodė. Ji taip gerai pasisekė, kad 1860 m. Romos mišiolas ir brevijorius buvo įvestas beveik visose Prancūzijos diocezijose, be jokių korekcijų.

---

15 Plg. ten pat, p. 271.

16 Prancūzijoje susikūrė vietinės liturgijos, kurios plito anarchiniu būdu. Paryžiaus arkivyskupo aprobuotas Mišiolas ir paryžietiškas brevijorius (1734) atsainiai žiūrėjo į tradiciją, be Romos pritarimo.

17 P. Guéranger, *Institutions liturgiques* I, Le Mans, 1840, XII.

18 *Jancenizmas*, srovė, pasireiškusi XVII ir XVIII a. katalikų teologijoje bei Bažnyčioje ir turėjusi daug pasekėjų Prancūzijoje, Belgijoje, Nyderlanduose, Italijoje ir Vokietijoje. Pavadinta Yperno vyskupo C. Janseno (†1638) vardu. […] Jancenizmas smarkiai kritikuotas dėl moralinio rigorizmo ir požiūrio į malonę. Pagonių dorybės esančios tik „spindinčios ydos“; visa žmonija nupuolusi į ydingą geismą, ir net nuteisintas žmogus bent vidujai liekąs jam pavaldus; kaltė galima ir nesant vidinės laisvės rinktis; Jėzus miręs tik dėl išrinktųjų, didžioji masė liekanti pasmerkta. (plg. VORGRIMLER, H., Naujasis teologijos žodynas, Kaunas, Katalikų interneto tarnyba, 2003. p. 243 – 244). *Natūralizmas*, bendrinė sąvoka, žyminti teorines pažiūras ar praktinę elgseną, tikrove laikant tik tai, kas natūralu, t. y. ką galima pažinti gamtamoksliškai arba patirti kasdienybėje. (Plg. VORGRIMLER, H., op cit. p. 371.)

Siekdamas pastatyti liturginę maldą į krikščioniško gyvenimo centrą, jis parašė daugiatomį veikalą „Liturginiai metai“, kurio doktrina ir dvasia smarkiai pasklido ir pasiekė išsilavinusių krikščionių sluoksnius. Nuo 1840 iki 1866 m. jis parašė jų 9 tomus, kuriuose užsibrėžė aiškų tikslą:

> „Mūsų tikslas, – rašo jis, – yra ne pateikti mūsų proto gebėjimus ir sukurti sistemą. […] Mes turime tik vieną tikslą ir nuolankiai prašome Dievą jį pasiekti – būti Šventosios Bažnyčios vertėjais, padėti tikintiesiems eiti kartu su jos malda kiekvieno jos mistinio metų laiko metu ir net sekti paskui šią maldą kasdien ir kas valandą. Tegu mes niekada sau neleisime pastatyti savo mintis šalia mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus minčių – Kristaus, kuris yra dieviškoji išmintis, įkvėpta per Šventąją Dvasią jo mylimai Sužadėtinei“[19].

Prosperas Gueranger’as siekė pažadinti skaitytojo sieloje susižavėjimą ir entuziazmą Bažnyčios maldai ir leisti jiems pajusti, kad liturginiai tekstai yra tikras dvasinis maistas. Veikalo „Liturginiai metai“ įvade jis pirmiausia pateikia maldos būtinybę ir žmogaus negebėjimą melstis:

> „Malda žmogui yra pirmasis gėris. Ji yra jo šviesa, jo maistas, net jo gyvenimas, nes malda jį sujungia su Dievu, kuris yra šviesa, maistas ir gyvenimas (Jn 8, 12; 6, 35; 14, 6). Tačiau iš savęs mes nežinome kaip melstis (Rom 8, 26). Todėl yra svarbu kreiptis į Kristų ir sakyti jam kaip apaštalai: Viešpatie, išmokyk mus melstis (Lk 11, 1). Vien tik jis gali atrišti nebylių liežuvius, prakalbinti vaikų burnas ir šį stebuklą jis atlieka atsiųsdamas savo malonės ir maldos Dvasią (Zach 12, 10), kuri padeda mūsų silpnumui, aimanuodama mumyse neišsakomais atodūsiais“ (Rom 8, 26)[20].

Šią maldą įkvepia Šv. Dvasia Bažnyčiai, kuri tapo Kristaus Sužadėtinė:

> „O šioje žemėje dieviškoji Dvasia yra šventojoje Bažnyčioje. Ji nužengė ant jos kaip smarkus dvelksmas ir pasirodė išraiškingu ženklu – liepsnojančiais liežuviais. Nuo tada ji pasilieka šioje laimingoje Sužadėtinėje. Ji yra jos judesių principas. Ji jai perteikia savo prašymus, norus, šlovės giesmes, savo entuziazmą ir savo aimanas. Todėl jau aštuoniolika amžių ji nenutyla nei dieną nei naktį. Jos balsas visuomet skambus, jos žodis visuomet pasiekia Sužadėtinio širdį“.[21]

Užuot davęs abstraktų liturgijos apibrėžimą, Gueranger’as grįžo prie Dievo žodžio, Tradicijos ir istorijos šaltinių, visur akcentuodamas Dievo veikimą:

> „Todėl Bažnyčios malda yra maloniausia Dievo ausiai ir širdžiai ir sykiu pati galingiausia. Laimingi tie, kurie meldžiasi kartu su Bažnyčia, kurie savo asmeninius norus jungia su Sužadėtinės norais, – Sužadėtinės, kuri yra Sužadėtinio mylima ir visada išklausoma! Todėl Viešpats Jėzus mus išmokė sakyti „Tėve mūsų“, o ne „mano Tėve“; „duok mums“, „atleisk mums“, „gelbėk mus“, o ne „duok man“, „atleisk man“, „gelbėk mane“. Šitaip mes matome, kad daugiau nei du tūkstančiai metų, melsdamasi šventovėse septynis kartus per dieną, Bažnyčia nesimeldė viena“[22].

---

[19] GUÉRANGER, P. *Introduction à l’année liturgique*, Dominique Martin Morin, 1995, p. 17.

[20] Ten pat, p. 9.

[21] Ten pat, p. 9.

[22] Ten pat, p. 10.

Visi devyni tomai apima visus liturginių metų laikus nuo Advento iki Sekminių. Juose pateikiama ryto ir vakaro liturginės maldos lotyniškai/prancūziškai, idant visi tikintieji galėtų jomis melstis ir šitaip įsitraukti į visos Bažnyčios bendrą maldą. Šv. Mišios jam buvo kulminacinis dienos momentas ir Gueranger'as siekė, kad visi galėtų įsijungti į liturginį jos šventimą. Todėl liturginiuose metuose jis pateikė prancūzišką lotyniškų tekstų vertimą, išskyrus eucharistinę maldą, kuri jo manymu, yra skirta kunigui ir turi išlaikyti slėpinį.

Iš vienuolyno eucharistijos į parapijos pastoraciją

Guéranger'o iniciatyva perėjo į Vokietiją. *Bade Wurtembergo* diocezijoje 1863 m. įkurtas Beurono vienuolynas, kurio pirmasis abatas (Mauras Wolteris) buvo Guéranger'o mokinys. Pirmenybę Beurono vienuoliai teikė vienuoliškai liturgijai ir sykiu (kaip Soleme) siekė parodyti liturginio gyvenimo svarbą pasauliečiams dėl jų sielų pašventinimo. Kaip Guerangeras, taip Wolteris savo darbais siekė pasipriešinti XVIII a. nukrikščioninimui atstatydamas liturginės maldos prasmę[23]. Germanų šalyse imtasi senųjų liturgijos tekstų publikavimo. 1884 m. Beurono vienuolis, Anselmas Schottas, išleido pirmąjį mišiolėlio tikintiesiems lotynų/vokiečių kalbomis leidimą. Į pasauliečių rankas papuolė seniai užmiršti tekstai[24].

Beurono vienuolynas 1872 m. įkūrė *Maredsous* vienuolyną Belgijoje. Šis vienuolynas tęsė Solemo tradiciją, bet sykiu pasirinko ir naują kryptį. 1881 m. įkurta abatijos Mokykla. Jos rektorius Gerardas van Caloenas kvietė mokinius dalyvauti Mišiose dialogo forma. 1882 m. rektorius išleido dvitomį tikinčiųjų mišiolėlį lotyniškai/prancūziškai, palikdamas Mišių kanoną neišverstą. Tai buvo pirmasis tikintiesiems patikėtas mišiolėlis[25].

Sekančiais metais, Ljiežo eucharistiniame Kongrese, savo pranešime Caloenas stipriai pasipriešino anuometinei komunijos praktikai, kai Komunija buvo dalijama prieš arba po Mišių. Jis ragino reintegruoti šią praktiką į kiekvieną Mišių celebravimą. Tai sukėlė nuostabą, nes buvo rūpinamasi veikiau išaukštinti Realų Kristaus buvimą, o komunijos priėmimas buvo tarsi vaistas, atskirtas nuo Mišių aukos[26]. Caloenas įkūrė ir pirmąjį liturgijos periodinį leidinį, vėliau pasivadinusį „Benediktinų leidinys" (Révue bénédictine). Šia iniciatyva, jis siekė priartinti tikinčiuosius prie jų Motinos Bažnyčios, leisti jiems paragauti Tradicijos, Bažnyčios mokymo, apeigų ir šitaip atgaivinti krikščionišką dvasią. Jis siūlė tai daryti, kad vėl pasiektų jaunas medžio šakeles senieji syvai, kurie visada cirkuliavo kamiene. Tik tada lapai galės žaliuoti, išsprogs pumpurai, kurie matėsi

[23] Plg. ROUSSEAU, O, *op. cit*, p. 104.

[24] Plg. COMBY, J, *op. cit*, p. 286–287.

[25] Plg. ten pat, p. 287. Plg. taip pat ROUSSEAU, O, *op. cit*, p. 131–135.

[26] Plg. ten pat. p. 287. Plačiau žr. ROUSSEAU, O, *op. cit*, p. 135–137.

ankstyvaisiais Bažnyčios amžiais. Iš esmės buvo siekiama, kad Bažnyčios vaikus pasiektų Motinos duodamas maistas[27].

Br. Lukas Skroblas OSB

Bibliografija

- Comby, J, *L'Eucharistie au XIX siècle, les préludes du mouvement liturgique*, in Eucharistia, encyclopédie de l'Eucharistie, Paris, Cerf. 2004, p. 263–290.
- Marsili, S, art. *Liturgie*, in Dictionnaire encyclopedique de la liturgie, t. I. p. 629–640.
- Neunheuser, B, *Histoire de la liturgie*, in dictionnaire encyclopedique de la liturgie, t. I. p. 544–545.
- Neunheuser, B, *Mouvement liturgique*, in dictionnaire encyclopedique de la liturgie, t. II. p. 45–55.
- Jungmann, J-A., *Missarum sollemnia, explication génétique de la Messe romaine,* (coll. Théologie 19), Paris, Aubier, 1951.
- Klauser, Th, *Petite histoire de la liturgie occidentale*, Paris, Cerf, 1956.
- Jounel, P*, Du Concile de Trente au Concile du Vatican*, in l'Eglise en prière, introduction à la liturgie, Paris, Cerf.
- Rousseau, O, *Histoire du mouvement liturgique*, (coll. Lex orandi 3), Paris, Cerf, 1945.
- Guéranger P., *Institutions liturgiques* I, Le Mans, 1840, XII.
- Vorgrimler, H., Naujasis teologijos žodynas, Kaunas, Katalikų interneto tarnyba, 2003.

[27] Plg. ROUSSEAU, O, *op. cit*, p. 138.